

JUSTITISMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 4. oktober 2012
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Anne Berg Mansfeld-
Giese
Sagsnr.: 2012-0035-0112
Dok.: 558920

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen den 4. oktober 2012
af samrådsspørgsmål A, B og C fra Folketingets Retsudvalg

Samrådsspørgsmål A:

”Er det i sig selv straffskærpende, når trusler, vold og hærværk sker på et hospital; og hvis det ikke er tilfældet, vil ministeren så tage initiativ til, at det bliver selvstændigt straffskærpende?”

Samrådsspørgsmål B:

”Hvad er udviklingstendensen i antallet og karakteren af sager, hvor personer angriber et hospital for at få fat i en eller flere patienter, og hvad kan ministeren oplyse om typiske kendetegn for gerningsmændene, herunder tilknytning til bestemte grupperinger, f.eks. indvandrerbander og rockere?”

Samrådsspørgsmål C:

”Er et hospital så vigtig en offentlig instans, at politiets skydereglement for brug af tjenestevåben er opfyldt, hvis en eller flere personer angriber et hospital eller hospitalspersonalet med trusler, vold, hærværk m.v.?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Tom Behnke (KF).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

1. Tak for ordet. De tre spørgsmål, som vi skal behandle i dag, er jo stillet i kølvandet på den episode, der den 20.-21. august i år fandt sted i Vollsmose-bydelen i Odense og efterfølgende på Odense Universitetshospital [– det var spørgeren også var inde på i sin introduktion].

Jeg vil derfor indlede med kort at gøre rede for episoden. Derefter vil jeg besvare de konkrete spørgsmål, som spørgeren har stillet, enkeltvis.

Endelig vil jeg knytte et par mere generelle bemærkninger til de udfordringer, som et særligt udsat boligområde som bl.a. Vollsmose giver anledning til.

[Den konkrete episode]

2. Jeg har for bedre at kunne kaste lys over de faktiske omstændigheder omkring episoden indhentet oplysninger fra Fyns Politi til brug for dette samråd.

Fyns Politi har oplyst, at de konkrete begivenheder tog deres begyndelse sent om aftenen mandag den 20. august 2012, hvor en person blev beskudt i Vollsmose.

På det pågældende tidspunkt var et stort antal personer forsamlet for at fejre den såkaldte Eid-fest, som markerer ramadanens afslutning.

Vagtcentralen sendte med det samme patruljer fra nærpolitiet i Vollsmose til stedet og umiddelbart i forlængelse heraf blev yderligere patruljer fra beredskabet på Fyn sendt til stedet.

Den forurettede blev bragt til Traumecenteret på Odense Universitetshospital. Han måtte køres ud af området til en ventende ambulance i et af politiets køretøjer, fordi stemningen i området på dette tidspunkt var meget anspændt. Der blev derfor også straks ved ankomsten til Traumecenteret etableret politibevogtning af den forurettede.

Lidt senere dukkede en større menneskemængde på ca. 60-70 personer op ved Traumecenteret, hvor de bevæbnet med bl.a. slagvåben trængte ind på afdelingen. Den fremmødte gruppe søgte forgæves efter den for-

urettede, som det lykkedes politiet at skærme, hvorefter gruppen forlod afdelingen igen.

Der blev begået hærværk mod inventar inde på afdelingen samt mod nogle af politiets køretøjer, som holdt parkeret uden for afdelingen.

Fyns Politi har oplyst, at forløbet ved Traumecenteret var relativt kortvarigt, og at den fremmødte gruppes ophold inde på selve afdelingen varede nogle få minutter.

Fyns Politi har endvidere oplyst, at man *var* forberedt på, at der kunne møde personer op ved hospitalet, og at dette også var baggrunden for, at man efter ankomsten til afdelingen etablerede bevogtning af forurettede.

Man havde derimod *ikke* forudset, at der ville være tale om et så stort antal personer, ligesom gruppens aggressivitet i nogen grad kom bag på politiet.

Fyns Politi har desuden oplyst, at politifolk på stedet trak pistolerne. Der blev dog ikke afgivet skud, idet politipersonalet i situationen skønnede, at skudafgivelse ikke ville være forsvarligt under de konkrete omstændigheder på hospitalet.

Det var således den politifaglige vurdering på stedet, at afgivelse af skud ville kunne medvirke til, at situationen som helhed eskalerede yderligere.

Fyns Politi har oplyst, at der ikke var nogen, som led fysisk overlast i forbindelse med episoden på Odense Universitetshospital.

3. Det siger næsten sig selv. Men jeg vil nu alligevel gerne på det kraftigste understrege, at jeg selvfølgelig finder det hændelsesforløb, som jeg netop har beskrevet, helt utilstedeligt og grotesk – det har jeg også tidligere givet udtryk for.

Og det er også årsagen til, at jeg allerede et par dage efter begivenhederne – sammen med social- og integrationsministeren og ministeren

for by, bolig og landdistrikter – tog til Odense for at mødes med borgmester Anker Boye og Politidirektøren for Fyn.

På baggrund af dette møde og de oplysninger, som jeg har fået til brug for i dag, vil jeg gerne slå fast, at jeg mener, at Fyns Politi fortjener ros for håndteringen af begivenhederne i Vollsmose og ved Odense Universitetshospital.

Der er efter min opfattelse ingen tvivl om, at politiet har en stor andel i, at begivenhederne på Odense Universitetshospital lykkeligvis ikke førte til, at nogen kom fysisk til skade.

Og det kalder også på stor ros, at det efter omstændighederne ganske hurtigt lykkedes politiet at få nogenlunde kontrol over en situation, som altså udviklede sig på en måde, som ingen havde kunnet forudse.

For det må være klart for enhver, at der var tale om et ekstraordinært forløb.

4. Jeg er også tilfreds med, at der med det samme blev iværksat en omfattende efterforskning af begivenhederne, med henblik på at identificere, pågribe og i sidste ende retsforfølge de personer, som tog del i skud-episoden og de efterfølgende uroligheder.

Som det fremgår af bl.a. min besvarelse af spørgsmål nr. 496 fra Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik, er det af forskellige grunde usikkert, om alle vil kunne pågribes.

Men det ligger fast, at Fyns Politi fortsat efterforsker episoden intensivt. Efterforskningsindsatsen har indtil videre medført, at der er rejst sigtelser mod flere personer, ligesom et antal personer er varetægtsfængslet i sagen.

[Skærpene omstændighed, at vold, hærværk mv. begås på et hospital (A)]

5. Efter denne redegørelse om hændelserne i august vil jeg nu gå over til besvarelsen af de tre konkrete spørgsmål, som spørgeren har rejst.

I første spørgsmål spørges der til, om det i sig selv er en strafskærpende omstændighed, hvis trusler, vold og hærværk begås på et hospital.

6. Jeg har netop i denne uge besvaret et skriftligt spørgsmål om samme emne – nemlig spørgsmål nr. 485 fra Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik.

I besvarelsen har Rigsadvokaten redegjort for de relevante bestemmelser i straffeloven – og jeg vil tillade mig at henvise til besvarelsen for alle detaljerne.

Jeg vil dog gerne fremhæve, at strafferammen for hærværk efter straffelovens § 291 i grove tilfælde er op til 6 års fængsel, mens strafferammen for trusler efter straffelovens § 266 er op til 2 års fængsel.

Som det også fremgår af den omtalte besvarelse, afhænger strafferammen for vold af de konkrete omstændigheder. Som eksempel kan imidlertid nævnes, at den almindelige voldsbestemmelse i straffelovens § 244 giver mulighed for at idømme fængsel i op til 3 år.

Hvis der er tale om trusler og vold begået over for bl.a. læger og sygeplejersker ansat på et offentligt hospital, så kan der ydermere være tale om en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, som har en strafferamme på op til 8 års fængsel.

Som det fremgår, så kan der altså blive tale om ganske betydelige straffe for de overtrædelser, som spørgeren omtaler.

7. Det fremgår også af den nævnte besvarelse, at straffelovens almindelige regler om strafudmåling giver domstolene mulighed for ved den konkrete straffastsættelse at lægge vægt på lovovertrædelsens grovhed og eventuelle skærpende omstændigheder.

Ved strafudmålingen kan det således allerede i dag indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen f.eks. er udført af flere i forening, eller at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed. Der kan også lægges vægt på, at gerningsmanden f.eks. har udnyttet den forurettedes værgeløse stilling.

8. Som jeg nævnte før, så efterforsker politiet fortsat den konkrete episode fra august – og jeg vil derfor ikke nærmere kommentere en eventuel straffesættelse i straffesager foranlediget af de konkrete begivenheder.

Generelt vil jeg dog sige, at det er klart, at f.eks. vold, som hensynsløst begås over for en værgeløs patient på et hospital, selvsagt er en meget grov forbrydelse – og at det bør afspejles ved udmåling af straffen. Det giver straffeloven dog som sagt allerede mulighed for.

Sammenfattende har jeg altså ikke noget grundlag for at antage, at der skulle være behov for særlige regler om strafudmåling for lovovertrædelser, som begås på et hospital. Og som det i øvrigt fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 485 fra Integrationsudvalget, så deler Rigsadvokaten min opfattelse.

[Udviklingstendensen i sager om vold og hærværk mv. på hospitaler (B)]

9. Jeg vil nu gå til besvarelsen af det andet spørgsmål, hvor spørgeren ønsker oplysninger om udviklingstendensen for så vidt angår sager, hvor personer angriber et hospital for at få fat i én eller flere patienter.

Til brug for besvarelsen af dette spørgsmål har jeg indhentet oplysninger fra Rigspolitiet, som har oplyst, at der ikke føres statistik over sådanne sager. Rigspolitiet har dog hørt udvalgte politikredse om deres erfaringer med denne type sager.

10. I den forbindelse har Københavns Politi oplyst, at politikredsen ikke foretager en særskilt registrering af sådanne sager eller hændelser.

Der har dog været flere tilfælde, hvor personer er mødt op på hospitaler – enten for at beskytte eller for at få fat i en indlagt person. I disse situationer har der dog ikke været begået et strafbart forhold mod patienten.

Københavns Politi har derudover meddelt, at det ikke er muligt at angive typiske kendetegn for de personer, der er mødt op på hospitalet, herunder om deres tilknytning til bestemte grupperinger.

Københavns Politi har endelig oplyst, at politikredsen både af sikkerheds- og efterforskningsmæssige hensyn – placerer politifolk på relevante hospitaler i forbindelse med indlæggelser som følge af bandsammenstød.

11. Østjyllands Politi har oplyst, at politikredsen kun har registreret et enkelt relevant tilfælde siden den 1. januar 2007.

Det drejer sig om en episode fra april 2010, hvor en gruppe indfandt sig på skadestuen på Aarhus Universitetshospital efter et aftalt slagsmål op til en superligafodboldkamp. Der var bl.a. tale om rockerrelaterede personer samt en gruppe personer med relation til en kendt århusiansk indvandrergruppe.

Episoden gav ikke anledning til sigtelser, og de uvedkommende personer blev ved politiets mellemkomst bortvist fra stedet.

Østjyllands Politi har derudover oplyst, at politikredsen for nylig har afholdt møder med skadestuerne i Aarhus, Randers og med Psykiatrisk Hospital i Risskov for bl.a. at drøfte sikkerhedsforholdene.

12. Endelig har Fyns Politi oplyst, at personer fra de etniske grupperinger i Vollsmose igennem de senere år i enkelte tilfælde er mødt op på Odense Universitetshospital i forbindelse med alvorlige kriminelle forhold.

Der er typisk mødt mellem to og ti personer op. De pågældende har ikke hidtil medbragt våben, og politiet har kunnet bortvise de pågældende uden nogen form for sammenstød.

Fyns Politi har i øvrigt indgået en aftale med Odense Universitetshospital om, at politikredsen sender patruljer til hospitalet, hvis der finder en episode sted i Vollsmose, som skønnes at kunne give anledning til uroligheder på skadestuen eller Traumecentret.

13. Jeg vil runde besvarelsen af dette samrådsspørgsmål af med at gentage, at episoden på Odense Universitetshospital i august – gudskelov – var helt ekstraordinær og umulig at forudse. Sådanne episoder er hel-

digvis så sjældent forekommende, at det er vanskeligt at sige noget mere generelt om udviklingstendenser eller lignende.

Når det er sagt, så er én episode, som den vi så i august, én episode for mange. Og det er selvsagt vigtigt, at politiet også er i stand til at håndtere episoder af den karakter, hvis noget lignende skulle opstå i fremtiden. Netop på et hospital bør man – af alle steder – kunne føle sig i sikre hænder.

Derfor er jeg også tilfreds med, at Rigspolitiets høring af de kredse, hvor landets største byer er beliggende, har vist, at flere politikredse har fastlagt et beredskab for håndteringen af sådanne situationer, ligesom der er etableret et samarbejde med hospitalerne.

14. Under den konkrete episode fra august havde politiet jo rent faktisk også iværksat bevogtning på hospitalet efter begivenhederne i Vollsmose.

Men som jeg har været inde på, så viste det sig i situationen at være utilstrækkeligt til at forhindre de fremmødte personer i at trænge ind på Traumecenteret, hvilket først og fremmest skyldes det usædvanligt store antal personer, som indfandt sig på stedet.

Det er selvfølgelig noget, som vil indgå i erfaringerne og politiets beredskab fremover – og jeg ved da også, at Fyns Politi efterfølgende har haft nye drøftelser med Odense Universitetshospital om sikkerheds- og adgangsforholdene på Traumecenteret.

[Politiets anvendelse af skydevåben ved angreb mod hospitaler mv. (C)]

15. Jeg vil nu gå til besvarelsen af det sidste samrådsspørgsmål. Her ønsker spørgeren oplyst, om politiet kan anvende skydevåben i tilfælde af angreb mod et hospital eller hospitalspersonalet med trusler, vold, hærværk eller lignende.

Jeg kan oplyse, at reglerne om politiets brug af skydevåben navnlig findes i politilovens § 17.

Det fremgår bl.a. af denne bestemmelse, at politiet kan anvende skydevåben med henblik på at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på en person – eller med henblik på at sikre pågribelsen af personer, der har påbegyndt eller gennemført et sådant angreb.

Det følger i øvrigt generelt af politilovens § 16, at politiets anvendelse af magt – herunder anvendelsen af skydevåben – skal være nødvendig og forsvarlig.

Magtanvendelse må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Dertil kommer, at magtanvendelsen skal ske så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

16. Som jeg redegjorde for tidligere, så afgav politiet ikke skud under den konkrete episode på Odense Universitetshospital. Politipersonalet skønnede således i situationen, at skudafgivelse ikke ville være forsvarligt under de konkrete omstændigheder, da det kunne medvirke til, at situationen som helhed eskalerede.

Hertil vil jeg for det første sige, at politiets anvendelse af skydevåben selvsagt er et meget drastisk skridt, som må forbeholdes de allermest alvorlige situationer – det siger sig selv.

Derfor må der også gælde strenge retningslinjer for politiets anvendelse af skydevåben. Det afspejler reglerne i politiloven jo også.

Samtidig tror jeg, at vi skal være varsomme med at sidde på magelig afstand af begivenheder og forestille os, at vi er bedre end politiet til at foretage konkrete politifaglige skøn. Det tror jeg, at også spørgeren vil give mig ret i.

Realiteten er jo, at beslutninger i skarpe situationer skal træffes på splitsekunder og ofte under meget vanskelige forhold.

Når det er sagt, så mener jeg nu også, at alt tyder på, at beslutningen om at undlade at afgive skud konkret var den rigtige. For på bundlinjen står jo tydeligvis, at ingen led fysisk overlaster i forbindelse med hændelserne ved Traumecenteret.

[Afrunding – situationen i Vollsmose mv.]

17. Selv om temaet for samrådet i dag ikke er den generelle situation i Vollsmose, vil jeg alligevel slutte af med et par bemærkninger om situationen.

Det er ingen hemmelighed, at Vollsmose – med den beboersammensætning området har – rummer nogle særlige problemer og udfordringer.

Netop derfor er der iværksat en række initiativer for at vende udviklingen i området, ligesom der løbende foregår et intensivt samarbejde mellem politiet og andre lokale myndigheder.

Som jeg f.eks. senest redegjorde for i et samråd her i Retsudvalget den 24. maj 2012, så har Fyns Politi iværksat en række tiltag med det sigte at mindske utrygheden og kriminaliteten i området.

Det drejer sig bl.a. om forøget patruljering i aften- og nattetimerne og skærpet tilsyn ved de lokaliteter, hvor hashhandlen i området typisk foregår.

Fyns Politi oplyser i øvrigt, at der siden etableringen af en nærpolitistation i området for nogle år tilbage generelt har været markant bedre rammer for politiets opgaveløsning i området, hvilket særligt tilskrives kendskabet til hinanden beboere og politifolk imellem.

18. Man må derfor holde fast i, at episoden fra august var helt ekstraordinær og forhåbentlig også enestående.

Det siger jeg ikke for at forklejne de problemer, som notorisk findes – for Vollsmose står ganske rigtigt over for en række svære udfordringer. Det er vist klart for enhver.

Men det ville være synd og skam, hvis episoden i august får lov at stjæle fokus fra, at der også er tegn på en positiv udvikling i Vollsmose.

Jeg nævnte således før, at rammerne for politiets opgaveløsning i området er blevet forbedret igennem de seneste år. Det skyldes bl.a. etableringen af en nærpolitistation i området.

Og det, som Fyns Politi fortalte mig, da jeg besøgte Odense for en måneds tid siden, er da også, at politikredsen oplever, at tingene overordnet set går i den rigtige retning – og at det er mindre grupper særligt forhædede kriminelle, som desværre ind imellem har held med at ødelægge det for de mange.

Denne gruppe skal der selvsagt sættes hårdt og konsekvent ind over for.

Regeringen har fra starten lagt afgørende vægt på indsatsen i de udsatte boligområder og på bekæmpelsen af rocker- og bandegrupperingerne. Det er fortsat min overbevisning, at det er en rigtig prioritering, og den vil vi selvsagt fastholde.

Tak for ordet.